

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 13 września 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że D. G. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 maja 2019 roku.

W ocenie organu rentowego z akt sprawy wynika, że zawarta z D. G. umowa o pracę miała charakter pozorny i jako taka jest nieważna. Jej celem nie było świadczenie przez ubezpieczoną pracy, a jedynie uzyskanie świadczeń – zasiłku chorobowego i macierzyńskiego.

/decyzja – akta ZUS/

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła w terminie D. G. , wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do zasiłku z obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego, kwestionując stanowisko organu rentowego.

/odwołanie - k 3-8/

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumenty tożsame jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 9-10/

Zainteresowany płatnik przyłączył się do odwołania.

/e – prot. z dnia 19.06.20 00:01:31/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. G. urodziła się w dniu (...), ukończyła Liceum Zaoczne, w okresie 16.08.2015 – 28.02.2017 r była zatrudniona u płatnika (...) sp. Z (...) jako kasjer sprzedawca.

/kwestionariusz osobowy – k. 30/

W 2018 r spółka płatnika A. sp. Zoo w K. uzyskała dochód w wysokości 22210 zł i zysk 2274,23 zł

/CIT 8 – k. 37, bilans, rachunek zysków i strat – k. 40,41 akt ZUS/

Ubezpieczona spotkała koleżankę M. K. (1) , która powiedziała jej że szef szuka pracownika na okres urlopowy. Ubezpieczona wcześniej nie pracowała, ponieważ zajmowała się dzieckiem siostry.

/zeznania ubezpieczonej e - prot. z dnia 19.06.20 00:02:10 w zw. z e prot.z 18.09.20 00:14:40, zeznania świadka M. K. e - prot. z dnia 19.06.20 00:21:53/

W dniu 30.04.2019 r doszło do zawarcia umowy o pracę pomiędzy D. G. a (...) sp. Z (...) w K. na czas określony do dnia 31.12.2019 r , na stanowisku kasjer – sprzedawca, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem w kwocie 2250 zł.

/umowa – k. 16 akt ZUS/

Zgodnie z pisemnym zakresem obowiązków do ubezpieczonej należało m.in. codzienne rozliczanie się z utargu, zgłaszanie brakujących towarów, uzupełnianie lub wykładanie brakujących towarów z magazynu lub zaplecza, wypisywanie towarów, których termin spożycia upływa w określonych terminach.

/pisemny zakres obowiązków – k. 17 akt ZUS/

Zgodnie z kartą szkolenia wstępnego z zakresy BHP instruktaż ogólny i stanowiskowy został przeprowadzony w dniu 2.05.2019 r.

/karta szkolenia – k. 18 akt ZUS/

Orzeczeniem lekarskim z dnia 8.05.2019 r ubezpieczona została uznana za zdolną do wykonywania pracy na stanowisku sprzedawcy.

/orzeczenie lekarskie – k. 19 akt ZUS/

W okresie zatrudnienia ubezpieczona sprzedawała, obsługiwała klientów, sprawdzała daty produktów, pisała zamówienia, pilnowała porządku, przyjmowała towar i rozkładała go. Wykonywała pracę na zmiany.

/zeznania ubezpieczonej – e prot. z dnia 19.06.20 00:02:10 w zw. z e prot.z 18.09.20 00:14:40, zeznania płatnika e prot. z dnia 19.06.20 00:12:10 w zw. z e prot.z 18.09.20 00:14:40, zeznania świadka M. K. e prot. z dnia 19.06.20 00:21:53, zeznania świadka M. K. – e prot .z dnia 18.09.20 00:01:57, W. L. – 00:07:04, K. M. – 00:10:37/

Ubezpieczona podpisywała się na listach obecności, poczynając od 2.05.2019 r .

/kserokopie list obecności – k. 20 – 21 akt ZUS/

Dla ubezpieczonej była prowadzona ewidencja czasu pracy. Ubezpieczona podpisywała listy płac/obok innych pracowników/

/kserokopia rocznej karty ewidencji czasu pracy, listy płac – k. 23,25,27 akt ZUS/

Ubezpieczona ostatnią miesięczkę miała w dniu 2.04.2019 r. W czasie wizyty lekarskiej w dniu 10.05.2019 r stwierdzono ciążę.

/dok. Lek. K. 110/

Od 24 czerwca 2019 do 27 czerwca 2019 r ubezpieczona przebywała w szpitalu z rozpoznaniem poronienia zagrażającego. Od dnia 24 czerwca 2019 r była niezdolna do pracy.

/karta informacyjna – k. 23/

W 2019 roku płatnik zatrudniał oprócz ubezpieczonej 4 pracowników w wymiarze 1/8,1/2 i ¼ etatu.

/stan zatrudnienia – k. 52/

W 2019 r płatnik osiągał dochód z działalności gospodarczej .

/wykaz – k. 53/

W czasie nieobecności ubezpieczonej płatnik nie zatrudnił innej osoby.

/okoliczność bezsporna/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach sprawy i aktach organu rentowego, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała, a także w oparciu o zeznania płatnika składek, ubezpieczonej oraz przesłuchanych w sprawie świadków.

Ubezpieczona oraz płatnik składek w swoich zeznaniach szczegółowo oraz zgodnie przedstawili okoliczności, w jakich doszło między nimi do zawarcia umowy o pracę, jak również zakres i rodzaj wykonywanych przez ubezpieczoną czynności pracowniczych. Przy czym płatnik już wcześniej zatrudniał ubezpieczoną na tożsamym stanowisku, a zatrudnienie było związane ze zbliżającym się okresem urlopowym. Pozwoliło to na ustalenie, że zatrudnienie ubezpieczonej miało charakter rzeczywisty. Fakt świadczenia pracy przez ubezpieczoną, poza zeznaniami samej ubezpieczonej oraz płatnika składek potwierdziły zeznania świadków – współpracownika ubezpieczonej oraz klientów, a więc osób obcych, które obiektywnie przedstawiły znane im okoliczności faktyczne. Zeznania stron znajdują także potwierdzenie w złożonych do akt sprawy dokumentach w postaci ewidencji czasu pracy ubezpieczonej, listach obecności, a wypłata wynagrodzenia w listach płac.

Nie może przy tym przesądzać o pozorności zawartej umowy o pracę niezatrudnienie przez płatnika składek innej osoby na miejsce ubezpieczonej na czas jej nieobecności. Z dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że stan ciąży był zaskoczeniem dla płatnika, który ponownie przejął obowiązki ubezpieczonej, chcąc uniknąć problemów z nowym niesprawdzonym pracownikiem.

Okoliczność, iż ubezpieczona świadczyła pracę przez krótki okres pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie, mając na względzie to, że stała się niezdolna do pracy na skutek nagłego pogorszenia stanu zdrowia związanego z ciążą, o której dowiedziała się po zawarciu umowy o pracę.

Rozbieżności w zakresie daty szkolenia z zakresu bhp i dopuszczenia do pracy bez orzeczenia lekarskiego (badanie lekarskie ma na celu zabezpieczenie przed szkodliwością dla jego zdrowia, pozostaje bez wpływu na ważność umowy o pracę) pozostają bez wpływu na rozstrzygnięcie, podobnie, jak i ustalenie, że była jedynym pracownikiem zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, a nadto, iż poprzednio nie miała innego tytułu ubezpieczenia, wobec ustalenia, iż ubezpieczona faktycznie podjęła zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy. Należy w tym miejscu podkreślić, że płatnik osiągał systematycznie dochód oraz zysk.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie w świetle zgromadzonego materiału dowodowego zasługuje na uwzględnienie i powoduje zmianę zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 i 13 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 300.), obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie zaś do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60 poz. 636 z późn. zm.), osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Natomiast, jak stanowi art. 4 w ust 1 i 2 w/w ustawy zasiłkowej, ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

W myśl art. 22 §1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z

dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W niniejszej sprawie odwołująca się D. G. zawarła ze spółką (...) sp. z o.o. umowę o pracę, która stanowiła podstawę do zastosowania w/w regulacji i przyjęcia, iż uzyskała ona prawo do świadczeń określonych w ustawie zasiłkowej.

Ważność tej umowy została zakwestionowana przez organ rentowy. Należało zatem ustalić, czy strony w istocie nawiązały współpracę, na jakiej podstawie oraz czy doszło do rzeczywistego świadczenia pracy w ramach pracowniczego podporządkowania.

Należy przypomnieć, że stosownie do treści art. 58 §1 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Zaś w myśl § 2 w/w przepisu, nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Po pierwsze podkreślić należy, iż zawarcie przedmiotowej umowy o pracę nie miało na celu obejścia przepisów ustawy, gdyż osiągnięcie wskazanych przez organ rentowy celów jest zgodne z ustawą. Nawiązanie stosunku pracy powoduje konsekwencje prawne nie tylko w sferze prawa pracy, ale i w innych dziedzinach prawa. Jednym z takich skutków jest prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego na wypadek ziszczenia się określonych w ustawie warunków. Skutek ten po ich spełnieniu powstaje z mocy prawa. Nie można zatem wiązać zawarcia umowy o pracę, choćby zmierzała wyłącznie do uzyskania świadczeń ubezpieczeniowych, z zamiarem obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl. OSNAPiUS rok 2006, Nr 7-8, poz. 122; zdanie odrębne do wyroku Sądu Najwyższego z 14 lipca 2005 r. II UK 278/04, opubl. OSNAPiUS rok 2006, Nr 7-8, poz. 116). Cel w postaci objęcia ubezpieczeniem społecznym i uzyskania z niego świadczeń nie jest bowiem sprzeczny z ustawą ani nie zmierza do jej obejścia, a przeciwnie - co zostało już wcześniej powiedziane - jest konsekwencją uzyskania statusu pracownika.

Mając na uwadze powyższe należy uznać, iż zachowanie ubezpieczonej zostało zakwalifikowane jako zgodne z prawem. W tym miejscu należy rozważyć, czy zachowanie to nie narusza zasad współżycia społecznego, gdyż zgodnie z w/w art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. W wyroku z dnia 18 października 2005 roku (sygn. akt II UK 43/05, opubl. OSN Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2006, Nr 15 – 16, poz. 251) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, ale nie może to oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań oraz korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawarciu umowy o pracę na krótki okres przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienie do świadczenia (np. urodzeniem dziecka i niezdolność do pracy w okresie ciąży) i ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania świadczeń obliczonych od tej podstawy. Taka umowa o pracę jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

W niniejszej sprawie ubezpieczona w chwili zawierania umowy o pracę nie wiedziała, że jest w ciąży. Trudno zatem uznać, że jedynym celem ubezpieczonej było nadużycie uprawnień do ewentualnych przyszłych świadczeń z ubezpieczenia społecznych. Przede wszystkim jednak podkreślić należy, iż ubezpieczona faktycznie świadczyła pracę na rzecz pracodawcy, a dopiero ze względu na stan zdrowia, a więc przyczyny od niej niezależnych zmuszona była do skorzystania ze zwolnienia lekarskiego.

Zgodnie z treścią art. 83 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba oświadczająca wolę nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Inaczej mówiąc strony niejako udawałyby, że dokonują jakiejś czynności prawnej np. zawierają umowę o pracę.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, okoliczność, na którą Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, iż nie skutkuje w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego tylko taka umowa o pracę, która nie wiąże się z faktycznym

wykonywaniem tej umowy, a zgłoszenie do ubezpieczenia następuje tylko pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia. Chodzi tu zatem o "fikcyjne" zawarcie umowy, gdzie następuje zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego jako pracownika osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła (wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 1999 r. II UKN 512/98, opubl: OSNAPiUS rok 2000, Nr 9, poz. 36; wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2001 r. II UKN 244/00, opubl: OSNAPiUS rok 2002, Nr 20, poz. 496; wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996 r. II UKN 32/96, opubl: OSNAPiUS rok 1997, Nr 15, poz. 275; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r. II UK 141/04, opubl: OSNAPiUS rok 2005, Nr 15, poz. 235, str. 712).

Tytułem do ubezpieczenia, z którym przepisy prawa ubezpieczeń społecznych łączą podleganie ubezpieczeniu i prawo do świadczeń, jest zatrudnienie jako wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy. Nie jest istotne przy tym, czy strony miały realny zamiar zobowiązania się – przez pracownika do wykonywania pracy, a pracodawcy do przyjmowania tego świadczenia i dawania wynagrodzenia, lecz to czy zamiar taki został w rzeczywistości zrealizowany.

Na uwagę zasługuje także stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w wyroku z 14 marca 2001 r. (II UKN 258/00, OSNP 2002/21/527), zgodnie z którym nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował i wypłacał z tego tytułu wynagrodzenie za pracę. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego zawarty w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r., II UK 141/04 opublikowanym w OSNP 2005/15/235), w którym stwierdza się, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 kc w zw. z art. 300 kp).

W świetle poczynionych w rozpoznawanej sprawie ustaleń faktycznych nie można mówić o pozorności oświadczeń woli w zawarciu umowy o pracę.

Po pierwsze, z poczynionych ustaleń faktycznych wynika, że ubezpieczona od 2 maja do 23 czerwca 2019 r faktycznie świadczyła pracę na rzecz płatnika składek. W ramach obowiązków pracowała w sklepie, obsługiwała klientów, przyjmowała towar, rozbiła zamówienia, przy czym widzieli ją świadkowie. Okoliczność świadczenia pracy znajduje potwierdzenie zarówno w zeznaniach stron i świadków oraz złożonych do sprawy dokumentach, o czym była szerzej mowa we wcześniejszej części uzasadnienia.

Po rozpoczęciu pracy ubezpieczona otrzymała na piśmie zakres obowiązków i go realizowała. Ubezpieczona przeszła wymagane szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, a także posiadała odpowiednie zaświadczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do wykonywania pracy, choć przedłożone z opóźnieniem.

Wnioskodawczyni była podporządkowana co do miejsca, czasu i sposobu wykonywanych czynności, bowiem świadczyła pracę w określonym miejscu, czasie oraz stosowała się do polecenia pracodawcy, wynikających z zakresu obowiązków.

Wnioskodawczyni w chwili zawierania umowy o pracę nie wiedziała o ciąży, dowiedziała się o niej w dniu 10.05.2019 r w czasie wizyty lekarskiej. Z dokonanych ustaleń faktycznych wynika nadto, iż strony umowy o pracę nie pozostają w żadnych relacjach osobistych. Także otrzymywana przez ubezpieczoną kwota wynagrodzenia nie jest kwotą wygórowaną.

Reasumując Sąd zdecydował o zmianie zaskarżonej decyzji z tej przyczyny, że postępowanie dowodowe wykazało, iż ubezpieczona pracę podjęła i faktycznie ją świadczyła, a pracodawca – świadczenie to przyjmował, płacąc umówione wynagrodzenie, co potwierdzają oprócz zeznań stron i świadków także dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, m.in. potwierdzenia na listach płac oraz ewidencja czasu pracy.

W ocenie Sądu zawarta o pracę nie była pozorna. Ubezpieczona świadczyła pracę i otrzymywała stosowne wynagrodzenie, a płatnik tę pracę przyjmował i nadzorował. A zatem brak było po obydwu stronach zgody na zatrudnienie pozorne.

Zawarcie umowy o pracę przez ubezpieczoną z płatnikiem składek w świetle zebranego materiału dowodowego, w ocenie Sądu Okręgowego nie było też sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję jak w sentencji wyroku uznając odwołanie za zasadne.